

พลวัตกลุ่มและการทำงานเป็นทีม

อาจารย์วีระชัย เตชะนิรัติศัย

บทที่ 11 ความขัดแย้งและปัญหาการทำงานเป็นทีม และการจัดการ

ถอดบทเรียน "รพ.อุดรฯ" จบปมประท้วงไล่หัวหน้าพยาบาล

หลังจากเมื่อ 2 ปีก่อน เกิดปมความขัดแย้งระหว่างหัวหน้าพยาบาลและ เจ้าหน้าที่พยาบาล โดยมีการออกมาชุมนุมประท้วงขับไล่หัวหน้าพยาบาลรายนี้ โดยให้เหตุแลว่า บริหารงานขาดหลักธรรมาภิบาลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

แม้จะมีการออกมาชุมนุมเรียกร้องแล้วถึง 3 ครั้ง มีการยื่นหนังสือร้องเรียนไป ยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลในขณะนั้น แต่ไม่มีการแก้ไขปัญหาแต่อย่างใด

ถอดบทเรียน "รพ.อุดรฯ" จบปมประท้วงไล่หัวหน้าพยาบาล

ล่าสุด มีการแก้ปัญหาเรื่องนี้แล้ว ซึ่งกาวใจของเรื่องนี้ก็ไม่ใช่ใครที่ไหน ศ.นพ. วันชัย วัฒนศัพท์ แอ.หลักสูตรพัฒนาผู้นำและแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติ วิธี เข้ามาช่วยแก้ใขปัญหาที่ยืดเยื้อมานานเกือบ 2 ปี ซึ่งได้มีการเชิญทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งกันแย้งมาจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเวลากว่า 8 เดือน จนได้ข้อสรุปร่วมกันในการที่จะพัฒนาให้ พ้นจากเรื่องราวความ ขัดแย้ง ซึ่งทั้งสองฝ่ายก็มีข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในการทำงานอย่าง สันติวิธีซึ่งได้มีข้อตกลงร่วมกันใน 2 ข้อใหญ่

ถอดบทเรียน "รพ.อุดรฯ" จบปมประท้วงไล่หัวหน้าพยาบาล

ข้อแรก ขอให้มีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการในการตัดสินใจร่วมกัน ของหัวหน้าพยาบาลและเจ้าหน้าที่พยาบาล เพื่อความเท่าเทียมกันในทุกด้าน และอีกข้อ ขอให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากทางกระทรวงสาธารณสุขให้ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาลให้มีวาระเพียง 4 ปี เพื่อที่จะได้หมุนเวียนเจ้าหน้าที่ท่านอื่นที่ ได้รับฉันทามติจากเจ้าหน้าที่พยาบาลมารับไม้ต่อในทุก ๆ 4 ปี เป็นที่มาของคำว่า "โรงพยาบาลอุดรโมเดล"

ในสมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า ประทับอยู่วัดนิโคธาราม เมืองกบิลพัสดุ์ ทรงปรารภการ ทะเลาะกันของพระประยูรญาติ ได้ตรัสอดีตนิทานมาสาธกว่า

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีฝูงนกกระจาบหลายพันตัวอาศัยอยู่ในป่าแห่ง หนึ่ง มีนายพรานคนหนึ่ง มีอาชีพจับนกกระจาบขายอยู่เป็นประจำ วันหนึ่ง นก กระจาบจ่าฝูงได้แนะนำนกกระจาบทุกตัวว่า "ท่านทั้งหลาย เมื่อถูกตาข่าย นายพรานครอบแล้ว ให้ท่านทุกตัวสอดหัวเข้าในตาข่ายตาหนึ่ง ๆ แล้วพากันบิน ไปที่ต้นไม้มีหนาม ทิ้งตาข่ายไว้แล้วบินหนีไปนะ "หมู่นกกระจาบพากันรับคำ ต่อมาอีกสองวัน ฝูงนกกระจาบถูกตาข่ายนายพรานเข้าก็พากันทำเช่นนั้น นกทุก ตัวสามารถหนีรอดไปได้ กว่านายพรานจะปลดตาข่ายออกจากหนามก็ค่ำมืดพอดี

อยู่มาวันหนึ่ง ขณะที่หากินอาหาร มีนกกระจาบตัวหนึ่ง บินลงพื้นที่หากิน เหยียบถูก หัวนกกระจาบอีกตัวหนึ่งเข้า ตัวถูกเหยียบหัวโกรธจึงเป็นเหตุให้ ทะเลาะกันลามไปทั้งฝูงว่า "เห็นจะมีแต่ท่านเท่านั้นกระมัง ที่ยกตาข่ายขึ้นได้ ตัว อื่นไม่มีกำลังหรอกนะ" ฝ่ายนกกระจาบจ่าฝูง เห็นพวกนกมัวแต่ทะเลาะกัน ก็คิดว่า "ขึ้นชื่อว่า การทะเลาะกัน ย่อมไม่มีความปลอดภัย ความพินาศจะเกิดขึ้น " จึงได้ พาบริวารส่วนหนึ่งบินหนีไปอยู่ที่อื่น

ฝ่ายนายพราน พอผ่านไปสองสามวัน ก็มาดักตาข่ายอีก พอฝูงนกกระจาบติดตา ข่ายนายพรานในครั้งนี้อีก ต่างทะเลาะกันเกี่ยงกันบินขึ้น จึงถูกนายพรานรวบไปเป็น อาหารและขายทั้งหมด

นายพรานจึงกล่าวเป็นคาถาว่า "นกกระจาบทั้งหลาย ร่าเริง บันเทิงใจ พาเอา ข่ายไปได้ เมื่อใดพวกมันทะเลาะกัน เมื่อนั้น พวกมันจักตกอยู่ในเงื้อมมือของเรา" นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า การทะเลาะกันนำมาซึ่งความพินาศ

สรรพสิ่งทั้งหลายตั้งอยู่บนความขัดแย่ • อะตอม มีอีเลคตรอนและโปรตรอนซึ่งขัดแย้งกัน ● อะตอม → โมเลกุล → สารประกอบ → ส<mark>สาร</mark> ธรรมชาติ สสาร → พืช → สัตว์ → มหุษย์ → โลก แห่งความ จักรวาลอยู่บนความขัดแย้ง ขัดแย้ • แรงเหวี่ยงจากศูนย์กลาง • แรงดูดระหว่างมวล โลกตั้งอยู่บนความขัดแย้ง แรงดึงดูดเข้าหาศูนย์กลาง - แรงเหวี่ยงออกจากศูนย์กลาง ชีวิตตั้งอยู่บนความไม่พอดีของความขัดแย้ง ความขัดแย้งระหว่างภาวะที่อยากจะเป็นกับภาวะที่เป็นอยู่ ความขัดแย้งในตัวมนุษย์เอง ๑ ตัณหา - ศักดิ์ศรี 🔹 กิเลส - สำนึกคุณธรรม • โลภ - เกียรติ • โกรธ - ความสงบสข

สีนสตรีไทย เมื่อปี 53ไทยมีผู้ป่วยมะเริ่งเต้านุมราย

"ร้อยพ่อ พันแม่" เมื่อต่างคนต่างที่มา ความคิดเห็นย่อมต่างกัน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะเกิดความขัดแย้งขึ้น

ดูแล้ว..

คิดอะไร?

ความขัดแย้ง หนีไม่พ้น แต่จัดการให้ดีได้

ความขัดแย้งในการทำงานเป็นปรากฏการณ์ปกติที่เกิดขึ้นได้ในทุก ๆ ที่และทุก ๆ เวลา เพราะการรวมอยู่ของคนย่อมมีความแตกต่างกัน คิดเห็นไม่เหมือนกันได้ ความขัดแย้งในการ ทำงาน มีแนวคิดพื้นฐาน 2 ประการ คือ ความเชื่อแบบดั้งเดิมหรือความเชื่อแบบสมัยเก่า และความเชื่อแบบใหม่

แนวคิด

แนวคิด

- 1. มุมมองแบบดั้งเดิม (The Traditional View)
- ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ต้องการหลีกเลี่ยง
- 2. มุมมองแบบมนุษย์สัมพันธ์ (The Human Relation View)
- ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติ และยากที่จะหลีกเลี่ยง
- ความขัดแย้งไม่ใช่เรื่องเลวร้ายเสมอไป สามารถกำหนด แนวทางในการแสดงออกได้
- 3. มุมมองแบบร่วมสมัย (The Integrationist View)
- ความขัดแย้งทำให้เกิดผลดีต่อกลุ่ม เพราะเป็นตัวบังคับ

ให้เกิดประสิทธิภาพ

Conflict คล้ายคลึงกับ Competition ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตองค์การ ความขัดแย้ง สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ความหมายของความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า Confligere คำว่า Conflict หมายถึง การต่อสู้ การสงคราม การไม่ถูกกัน เมื่อความสนใจ ความคิด หรือการกระทำไม่เหมือนกัน

ความหมายของราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง การไม่ลงรอยกัน คำว่า "ขัด" หมายถึง ไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกัน ต้านไว้ ทานไว้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความขัดแย้ง ประกอบด้วยอาการทั้งขัด และแย้ง ซึ่ง หมายถึงการที่ทั้งสองฝ่ายจะไม่ทำตามกัน แล้วยังพยายามที่จะต้านเอาไว้อีกด้วย

ความหมายของความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง หมายถึง การที่แต่ละฝ่ายไปด้วยกันไม่ได้ในเรื่องเกี่ยวกับความต้องการ เป็นความรู้สึกหรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือกลุ่มคน ที่มีความคิดเห็น ค่านิยม และ เป้าหมายไม่เป็นไปในทางเดียวกัน รวมทั้ง การต่อสู้เพื่อทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด หรือ การที่ฝ่ายหนึ่งรุกล้ำ หรือขัดขวางการกระทำอีกฝ่ายเพื่อให้เป้าหมายของตน บรรลุผล ความขัดแย้งอาจเกี่ยวกับความไม่สามารถตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่าง หนึ่ง หรือเป็นเพราะอยากทำทั้งสองสิ่งในเวลาเดียวกัน

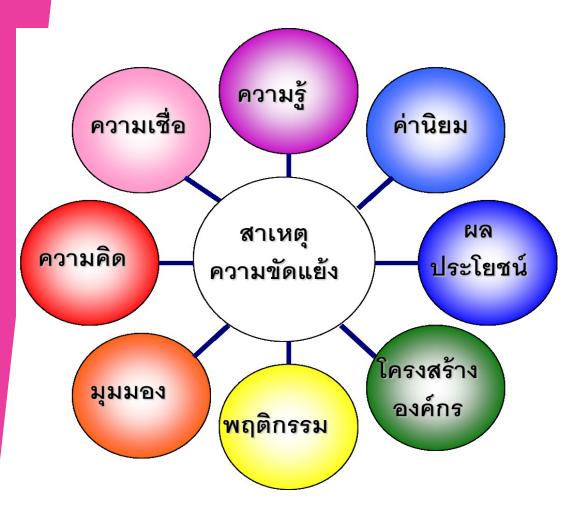

เกิดขึ้นจากลักษณะ 3 ประการ คือ 1. การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ

 การแสวงหาทางควบคุมกิจการงาน หรืออำนาจของบุคคลอื่น

 การไม่สามารถตกลงกัน ได้เกี่ยวกับเป้าหมาย หรือวิธีการในการทำงาน

สาเหตุของความขัดแย้ง

สาเหตุของความขัดแย้งในองค์กร

- 1. ความแตกต่างกัน (Differentiation)
- 2. การบิดเบือนด้านข่าวสารข้อมูล (Communication Distortions)
- 3. การแบ่งปันทรัพยากร (Shared Resources)
- 4. ความไม่เหมาะสมของเป้าหมาย (Goal Incompatibility)
- 5. ความเกี่ยวพันระหว่างงานที่ทำ (Task Interdependence)
- 6. ความไม่ชัดเจนในงานและบทบาท (Ambiguous Jobs and Roles)
- 7. ความกดดันในเรื่องเวลา (Time Pressure)
- 8. ระบบการให้ผลตอบแทน (Reward System)
- 9. การเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอน (Uncertainty Change)

1. ความขัดแย้งต่อตนเอง (Individual Conflict)

"..... เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวเอง เมื่อเผชิญกับ เป้าหมาย ค่านิยม ความเชื่อ หรือความต้องการหลายๆ อย่างที่แตกต่างกันในเวลาเดียวกัน ....."

2. ความขัดแย้งในองค์การ (Organizational Conflict)

"การอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันจะมีความคิดเห็นต่างกัน มีวิธีการ คิดที่ไม่เหมือนกัน ค่านิยมอคติ การรับรู้ผลประโยชน์ เกิดจากการแบ่ง ทรัพยากรและงบประมาณมีจำนวนจำกัด

หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงเทคนิคในการทำงาน ความแตกต่างในหน้าที่การทำงาน" ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal Conflict)

> "..... เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า ที่จำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกัน อาจเกิดขึ้นภายในองค์กรหรือนอก องค์กร ซึ่งมีทั้งเรื่องของการทำงานและเรื่องส่วนตัว ....."

ประเภทของความขัดแย้ง

3. ความขัดแย้งระหว่างองค์การ (Inter organization Conflict)

"..... เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างองค์การกับองค์การ หรือ ระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม....."

ผลทางบวกของความขัดแย้ง 1. ก่อให้เกิดการตระหนักและรับรู้ 2. องค์การได้มีการปรับปรุงและพัฒนา 3. สมาชิกในองค์การได้มีการเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 4. ก่อให้เกิดความสามัคคีในกลุ่ม 5. ก่อให้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงพฤติกรรมซึ่งกันและกัน 6. ช่วยเพิ่มวุฒิภาวะให้กับบุคคล 7. ช่วยให้เกิดการพิสูจน์หาข้อเท็จจริง 8. องค์การมีการปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงในสังคม 9. มีการเลือกตัวแทนที่เข้มแข็งมีความรู้ความสามารถมาเป็นผู้นำ

10.สมาชิกในองค์การได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ

ความขัดแย้งมีทั้งผลดีผลเสียเปรียบเสมือนดาบสองคม

การวิเคราะห์ความขัดแย้ง

ขั้นตอนที่ 1 ความไม่เท่าเทียมกัน (Potential Opposition or Incompatibility)

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการรับรู้และเข้าใจ (Cognition and Personalization)

ขั้นตอนที่ 3 เจตนา (Intention)

ขั้นตอนที่ 4 พฤติกรรม (Behavior)

ขั้นตอนที่ 5 ผลที่จะเกิดขึ้น (Outcomes)

การวิเคราะห์ความขัดแย้ง

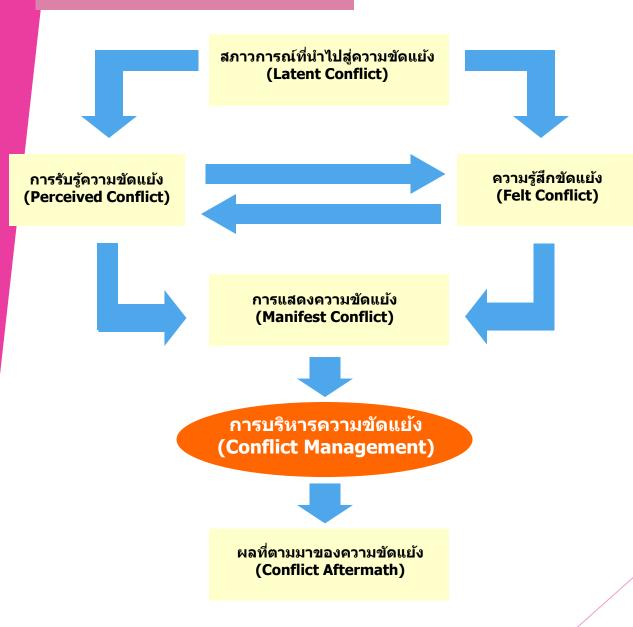
ความไม่เท่ากันของบุคคลใน ด้าน ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ความถนัด ระบบการทำงาน ฯลฯ

กระบวนการรับรู้เข้าใจว่า เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อ ตนเองหรือความไม่เท่า เทียมกัน ในการดำรง สถานะ

ีเจตนา ความต้องการในการ ตัดสืนใจที่จะกระทำบางสิ่ง บางอย่าง

การแสดงพฤติกรรมความ ขัดแย้งออกมาปรากฏให้ เห็นต่อเนื่องกับอีกคนหรือ อีกฝ่าย เบาๆ จนถึงรุนแรง

ผลลัพธ์ ถ้าแสดงออกใน ระบบที่เหมาะสม จะช่วย ส่งเสริมการได้มาชึ่ง ผลลัพธ์ที่สูง จึงต้องเอา ความขัดแย้งมาบริหาร

กระบวนการจัดการกับความขัดแย้ง

กระบวนการจัดการกับความขัดแย้ง

การเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง

- ผู้บริหารต้องกล้าเผชิญหน้ากับปัญหา
   รอให้ปัญหาค่อยๆหายไปเองไม่ได้ ต้องเข้าไปเผชิญปัญหา
   เลือกเวลาและสถานที่ ในการเผชิญปัญหาและผู้ที่เกียวข้อง

เข้าใจสภาพแวดล้อมแต่ละฝ่าย

- การหาสาเหตุของความขัดแย้งให้ได้
   การศึกษาถึงอารมณ์ และความรู้สึกแต่ละฝ่าย
   ชี้แจงความร่วมมือเพื่อความสำเร็จ

ระบุปัญหา

- สร้างความชัดเจนของปัญหาให้ถูกต้อง
  ให้ยอมรับหลักมนุษย์สัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย
  เคารพในความคิดตนและผู้อื่น

กระบวนการจัดการกับความขัดแย้ง

แสวงหาและประเมินทางเลือก

- ทั้งสองฝ่ายอภิปรายหาทางเลือกที่หลากหลาย - แสวงหาแนวทางขจัดความขัดแย้ง แต่ละทาง
- ประเมินทางเลือกที่ทุกฝ่ายได้ชัยชนะร่วมกัน

สรุปแนวทาง และนำทางเลือกที่เหมาะสมไปใช้

- ทำเอกสารหรือสัญญาที่ระบุความชัดเจนถึงสิ่งที่แต่ละฝ่ายได้รับ
   แต่ละฝ่ายตรวจสอบว่าเป็นไปตามที่สรุปทางเลือก
   ถ้าไม่ถูกต้องกลับไปสู่ขั้นตอนการแสวงหาและประเมินทางเลือก

การลดความขัดแย้ง

การเจรจาต่อรอง (Negotiation)

การกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง

การเจรจาไกล่เกลี่ย (Mediation)

สุนทรียสนทนา (Dialogue)

การป้องกันความขัดแย้ง

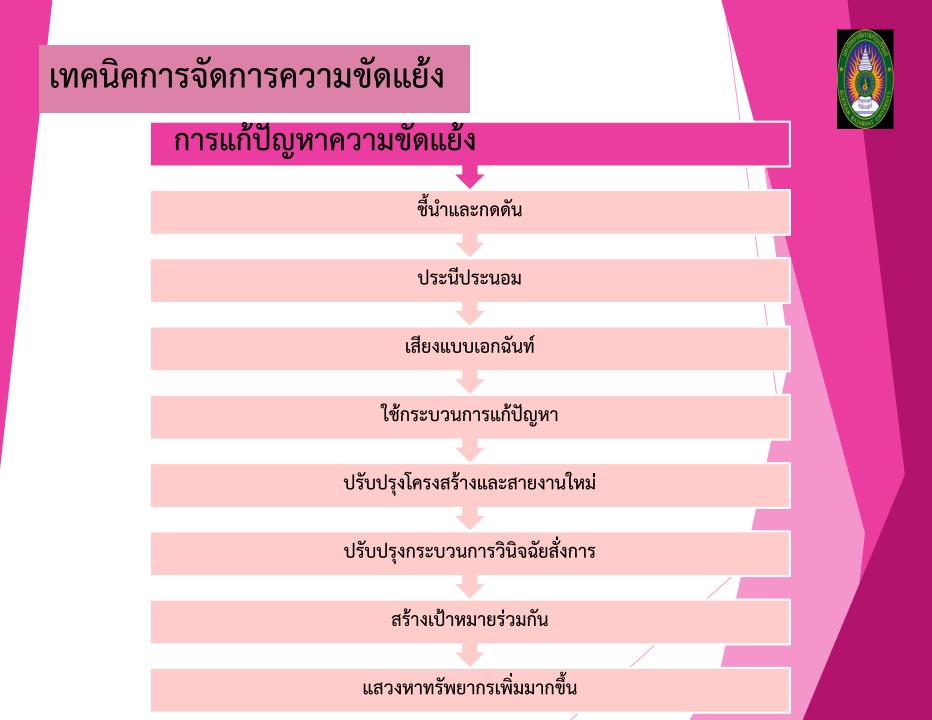
เน้นเป้าหมายองค์กรมากกว่าเฉพาะกลุ่ม

จัดโครงสร้างงานในองค์กรให้มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน

พัฒนาระบบการสื่อสาร

หลีกเลี่ยงการสร้างสถานการณ์แบบมุ่งแพ้-ชนะกัน

การเจรจาไกล่เกลี่ย (Mediation)

เป็นกระบวนการที่บุคคลที่เป็นกลางเข้าไปช่วยบุคคลที่อยู่ในสภาวะความ ขัดแย้ง เพื่อให้สามารถหาทางออกในการแก้ปัญหาที่ได้รับความพึงพอใจจาก ทุกฝ่าย โดยอยู่บนพื้นฐานของการแก้ปัญหาแบบชนะ-ชนะ

การเจรจาต่อรอง (Negotiation)

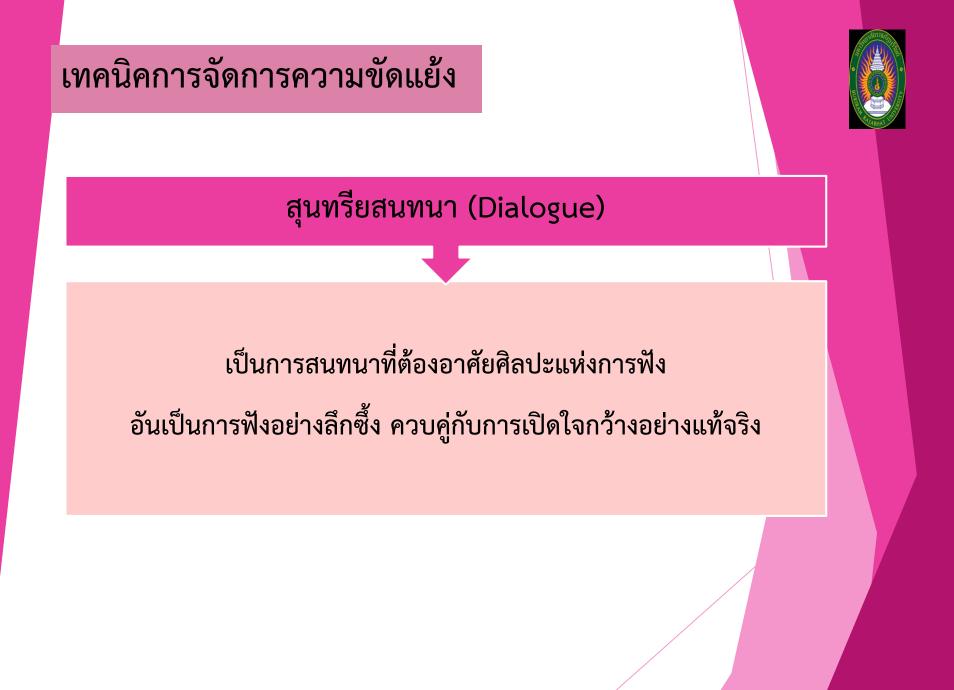
ข้อเสนอ-สนอง ในเรื่องที่ง ม่ายต่างมีประโยชน์ได้เสีย

แล้วต่างฝ่ายต่างพยายามลดหย่อนผ่อนปรนเงื่อนไขข้อเรียกร้อง

ระหว่างกัน เพื่อแสวงหาข้อยุติที่ทุกฝ่ายตกลงยอมรับกันได้

- การเจรจาที่มีลักษณะเป็นการร่วมมือ (Win-Win)

- การเจรจาที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกัน (Win-Lose)

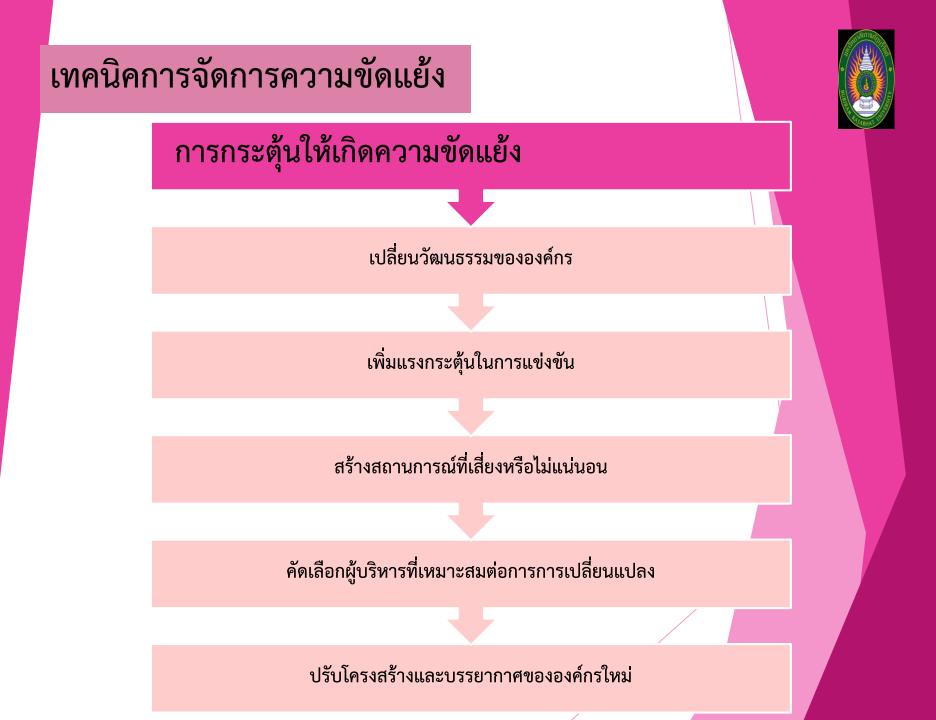

การกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง

การกระตุ้นให้องค์กรไม่อยู่นิ่งโดยการทำให้เกิดมีความขัดแย้งในระดับที่ พึงประสงค์เพื่อหวังผลต่อการพัฒนาองค์กร

การจัดการกับความขัดแย้งแบบ "CONFLICT"

- Control โดยที่ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-control)
- Optimist/Openness โดยผู้บริหารจะต้องมองโลกในแง่ดีและเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น
- Negotiation การเจรจาต่อรอง ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- Fairness เป็นความยุติธรรมของผู้บริหาร ที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานบุคคล
- Love โดยผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีความรัก ความจริงใจและความเห็นอกเห็นใจ
- Individual/Identity เป็นการเข้าใจและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- Communication โดยผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
- Togetherness เป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องพยายามเตือนสติตนเองอยู่เสมอว่า ไม่สามารถทำงานคนเดียวได้